

רב"ט קרקוקלי ששון
984483

בן נעימה ויוסף

נולד ב- י' בתשרי תשי"ט 13.10.1948

התגייס לצה"ל באוגוסט 1966

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- א' סיון תשכ"ז 9.6.1967

בקרוב על תל-פאחר.

קרקוקלי ששון.

בן יוסף תענימה. נולד ביום י' בתשרי תש"ט (13.10.1948) בגגד, בירת עירק. ששון
 היה כבן ארבע כשהממשלה עלתה לארץ והתיישבה בירושלים. את לימודיו היסודיים
 סיים בבית הספר "תלפיות". הוא אמנם עמד בהצלחה בבחינות הסקר ויכול היה להמשיך
 את לימודיו בבית ספר תיכון אבל הוא בחר להמשיך את לימודיו התיכוניים בבית ספר
 של ערב; הוא למד בבית ספר "בית הינוך, (תיכון ערב). ששון היה פעיל בתנועת "הנוער
 העובד והלומד", עסק בספורט ובצילומי נוף. כן היה עומד בחליפת מכתבים עם הנוער
 היהודי בגולה. משפחתו אמנם לא דרשה ממנו שיעבוד אך הוא היה עובד ב"בנק
 הפועלים" כנוער שליח ובשנותיים האחרונות ללימודיו בבית הספר התיכון עבד
 ב"מבטחים". את עבודתו עשה במסירות וגם היה שקדן בלימודיו. מפיו לא נשמעה תלונה
 אף פעם; להיפך, עליו היה תמיד, מקובל ופעיל בחברתו ובחיי הכיתה. בסוף שנת
 הלימודים תשכ"ז ניגש לבחינות הבגרות ובאוגוסט 1966 גויס לצה"ל. עברו ששה חודשי
 שירות וששון צורף לקורס מי"כ אשר סיים בהצלחה. הוא גם שאך להישלח לקורס
 קצינים. במשך שבועיים ימים הספיק ששון להודיך במחנה אולם אז פרצה מלחמת
 ששת הימים. ביום החמישי לקרבות הוא א' בסיון תשכ"ז (9.6.1967), השתתף בקרב
 שנערך בתל פאחר בשעה שחש לעזרת הכוח שלחם במקום; בעת הלחימה נפגע בתוך
 התעלות וכך מצא את מותו. הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי בעפולה ולאחר זמן
 הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים.

"יהי זכרו ברוך"

הקרבת פאחר

חטיבת גולני ערב מלחמת ששת הימים (1966-1967)
בשנת 1966 מונה כמפקד חטיבת גולני יונה אפרת, מי שהיה קצין
זוטר בחטיבת גולני בימי תש"ח, וזכה לפקד על החטיבה במלחמת
ששת הימים. בתקופתו של יונה אפרת כמח"ט הגיע תהליך בניית
העוצמה הצבאית בכלל (מאז מבצע "קדש") וטיפוח הדרג
המסתער-התקפי בפרט (בתקופתו של יצחק רבין כרמטכ"ל
(1964-1967) לשיא חדש. בחירת כוח-אדם מעולה ומירב המאמצים
והמשאבים הושקעו בבניית הכוח ההתקפי המשוריין הנייד, כלומר:
מערך גייסות השריון, המערך המוצנח, מערך חיל-הרגלים (בכלל זה
חטיבת גולני וגדודי הנח"ל) ומערך הארטילריה וההנדסה. כוח
הטנקים של צה"ל התעצם פי ארבעה מאז מבצע "קדש" וכלל 1100
טנקים (בתוכם 175 טנקי "שרמן" מ-51 משופרים). מדרגות 81 מ"מ
ר-120 מ"מ הותקנו על זחל"מים, ומדרגות 160 מ"מ הורכבה על שלדת
שרמן.

גולני כחטיבת חי"ר הפכה לכוח התקפי מנוייד (על זחל"מים) עם גוד
מדרגות כבדות (מכמ"ת) כחלק מסד"כ החטיבה. לראשונה בוצעו
בשנים 1964-1967 תרגילים ותמרונים ברמה אוגדתית ("תרגיל
דיביוני"), והושם דגש על לחימת יום ולילה ביעדים מבוצרים, שנבנו
בשיטה הסובייטית.

מוצב תל-פאח'ר היה מוצב סורי פלוגתי מבוצר, מגודר וממוקש ובו שני חלקים: "היעד הצפוני" הגבוה והגדול יותר, ובו בונקר ראשי, תעלות-קשר, עמדות מחופות, מבני-מגורים ומחסני תחמושת, והיעד הדרומי, הנמוך והקטן יותר. בכל מתחם היו שבע מצדיות מגודרות, רשת של בונקרים ומעברים תת-קרקעיים מחופרים ושלוש חגורות של תעלות-קשר היקפיות, מוקפות בשדות-מוקשים וגדרות-תיל. על מוצב תל-פאח'ר הגנה פלוגת חי"ר סורית מגדוד 187 עם יחידת תותחי ג"ט 57 מ"מ, שני תול"רים, שלושה מקלעים דו-קניים וסוללת מרגמות 82 מ"מ. המוצב אף קיבל אש-סיוע מכל המוצבים הסמוכים אליו: מוצבי זעורה ועין-פית מעליו (ממזרח), בורג'-בביל, ח'ירבת-א-סודה ותל-עוזיאת מתחתיו (ממערב).

על-פי התוכנית היה אמור גדוד "ברק" לתקוף את המוצב מעורפו, לאחר שיעלה על "דרך הנפט" (ט.א.פ. ליין), עם שתי פלוגות: פלוגה א' אל ה"יעד הצפוני" ופלוגה ג' אל היעד הדרומי, כאשר פלוגה ב', הקטנה יותר, תנוע במאסף הטור הממונע ותתקוף בשלב שני את בורג'-בביל.

המג"ד סא"ל מוסה קליין לא איתר את הדרך המובילה מעין-א-דיסה אל "דרך הנפט", ובגלל אש סורית חזקה (אש נק"ל, מקלעים, מרגמות ג"ט וארטילריה) שפגעה בטור הממונע לאורך כל שלב ה"תנועה אל היעד", החליט המג"ד בשעה 15.03 לשנות את תוכנית-ההתקפה ולעלות על היעד מכיוון צפון-מערב. בחפ"ק המח"ט התקבל דיווח על מספר הנפגעים ההולך וגדל, על כלי-הרכב המשוריינים שנפגעו ונעצרו, ועל החלטת המג"ד לשנות את תוכנית-הקרב. למעשה, נפגעו או נעצרו כל תשעת הטנקים שליוו את זחל"מי גדוד "ברק" בדרך אל היעד. לפחות מחצית הזחל"מים נפגעו ונתקעו על "תוואי-ההטיה", סדר התנועה השתבש, רשת הקשר היתה עמוסה, ולוחמי גדוד "ברק" נאלצו לתקוף את מוצב תל-פאח'ר מלמטה למעלה, ממערב למזרח, בכוחות קטנים ומפוצלים, בקרב משובש, מאולתר ועקוב מדם. קרב בו נהרגו או נפגעו כמעט כל ה"קדקדים" (מג"ד, סמג"ד, ק. אג"ם וכל המ"פים), קרב שהוכרע בזכות אומץ-ליבם, עקשנותם ודבקותם של מפקדי-המשנה, הסמלים, המ"כים והלוחמים הפשוטים: שניים מהם, ט' דוד שיראזי ז"ל וט' אפרים יצחקיאן ז"ל, קיבלו את צל"ש הרמטכ"ל על לחימתם בתעלות תל-פאח'ר.

מפת הקרב בתל פאחר

סיום הלחימה

לאחר נפילת המג"ד החלו כוחות נוספים של גדוד "ברק" במסיונות לאיגוף צפוני של המוצב במטרה להגיע ל"דרך הנפט" ולהסתער על המוצב ממזרח למע"ב ע"פ התוכנית המלחמית. חיילי פלוגה ג' בפיקוד הסמ"ד והמ"פ נעו על גבי זחל"מים צפונה, לניווט הבניאס, ועלו על "דרך הנפט" באיגוף עמוק וגדול, וזוהי פלוגה ב' שגוע במאסף הטור הממונע. חזרו מכיבוש בורג' בביל ללא קרב, נעו אוויריתם באיגוף צפוני קטן יותר, והגיעו אל המוצב מעורפלי אבו ההסולוביק, סמ"ע ב', נהרג בהסתערות ובכניסה ליעד הצפוני, ו"כוח שני" ("סמ"פ א") הצליח לחבור ל"כוח אהרון" (מ"פ א') ביעד הדרומי, ויחדיו השלימו באיטיות את טיהור היעד הדרומי. המח"ט הבין ע"פ הדיווחים מן הקרב הארוך, כי מרבית מפקדי הכוחות נפגעו, וכי היעד הצפוני טרם נכבש, ועל כן החליט בשעה 16:45 להפעיל את כוח העתודה (ב"ס"ר וחפ"ק סמח"ט) בפיקוד סרן רובקה אליעזר להשלמת הלחימה. באיגוף עמוק, מצד דרום, עלה כוח העתודה (טנק, חמושה זחל"מים ושני ג'יפים) על "דרך הנפט", הגיע למוצב בשעה 17:30, ובקרב פנים אל פנים השלים את טיהור היעד הצפוני, עד לשעה 18:20. 34 חיילים וקצינים נפלו בקרב תל-פאחר.

אם תסע לתל פאחר
בדרך לא דרך
בין גושים נוצצים
של בזלת

כאן שמונה טנקים עלו
נשארו שלושה
תחת אש מפלסים
להם דרך גישה
כאן עקבנו בדרך בדרך קשה
כאן הופגזנו באש גהנום מחרישה
מעלינו חומה של בטון חמושה.

אם תראה את תל פאחר
במרומי הרמה
שם הרוח עזה ומיללת.
על גדר מוקשים חיה בגופו נשכב
לרעיו הוא קרא לעבור מעליו
אז פנים אל פנים
התנהל הקרב
עד אשר טוהרו כל עמדה ומוצב
מפקדו של הגדוד כאן נתן את חייו.

אם תבוא לתל פאחר
את גולני תזכור
גדוד ברק כל חייל כמו אלף.
כי בשבע השעות של אותו יום קרב
לא ישכח מפקד את תריסר לוחמיו
שחרפו את נפשם על כבוש המוצב
לא ישכח אף חייל את רעיו מפקדיו
כי היום הוא חייב לנופלים את חייו.

אל תשכח את תל פאחר
בדרך לא דרך
בין גושים נוצצים
של בזלת...

ששון

הימים חולפים שנה עוברת
ותמירת דמותך לעולם נשארת
אהבת את החיים
את המאבק והצחוקים,
אך הלכת לעולם
מהורים, חברים ויפי עולם.
בתנועה היית בין הפעילים
לכיתה באת בחולצה כחולה וסנדלים
בורח היית ממבחנים ושעורים,
כדי שבפעולה תוכל לומר שירים.
חברמן וצחקן — אך עם זאת עצוב,
למה זה עזבתנו לבלי שוב.
אהבת ללמוד ואהבת לעבוד,
רצית להשיג עוד ועוד.
בכל מקום שבקרת או היית
זכרונות טובים השארת:
בסאסא, בכרי-דשא וביראון,
גילית חברמניות ואוון.
בהיותך חייל בצבא
גילית מסירות ואהבה,
בדרגות התקדמת ועלית
עד שסמל קיבלת
ואז באה מלחמה קשוחה
שגולה ממך אושר ושמחה,
בה נפלת ולא יספת קום.
עתה, רחוק אתה מן היקום,
הרבה זכרונות השארת אחריד,
עצב, דכאון וכאב הוריד.
לא נשכח אותך לעד
צחוקך מלוונו עדי עד.
ששון היקר בין החיילים
דמותך שצוית את החיים.

אילנה ריוון

ששון

קבלנו את הידיעה הנוראה, ששון נפל ברמה הסורית. קשה
להאמין וקשה להתגבר וכשחוזרים אנו אל העבר אין
ביכולתנו לשלב את ההווה האכזר עם העבר, ספר שלם של
זכרונות מונח לנגד עינינו.

חולצה כחולה וסנדלים, כך זוכרים אנו אותך. מסמר התנועה
ומסמר הכתה היית. חלמת ללכת להאחות, להתישבות
ולהפרות את השממה בארץ. האהבה למדינה שבך העלתה
לא אחת התפעלות.

חוש ההומור המוצלח וכושר ההנהגה שתאמו להפליא את
דמותך התמירה. עומד היית לפנינו ומרצה את דעותיך
ומחשבותיך, השארת בנו רושם חזק ותמיד הצלחת לשכנע.
בבית היית השקט בבנים, ובכתה היית הדובר הנאמן והמסור
וכשנעדרת לפעמים הורגש חסרונך, ופשוט היה משעמם.
טיול בלעדיך היה כמו תבשיל בלי תבלינים וכשהגיעה "מנה"
לכתה דאג מנהל ביה"ס לנווף בך ראשון, כי ידוע היה לכולם
מי עומד בראש.

אולם הגה ההנהגה לא הפריע בעדך ללמוד כראוי. ידעת
לתאם עצמך למצבים השונים, בהגיע מועד בחינות הבגרות,
החלטת כנראה להתגבר באמת ואז שיקעת עצמך בספרים
והפכת להיות פתאום רציני, עובדה שנגרמה כנראה ע"י
ההומור שלך, לחדש ולהפתיע את הבריד.

סיימנו ונאלצנו להפרד, חברינו הפכו לפתע לחיילים תמורים
ואחראיים ואתה הגבוה משכמך ומעלה נשלחת כמובן לחיל
הקשה, לחיל רגלים, עברת בהצלחה את קורס המכים, וחברים
שהכירו גם צד זה בך מספרים שהצלחת להשאיר רושם
כביר על פיקודיך. אלא שאדם בדמותך חבל שיהיה רק מפקד
כיתה ומיד שכנעו אותך מפקדך שתרוץ לקורס קצינים, אלא
שתוכנית זאת נשתבשה כשנזעקת להגנת המולדת, דבר שהיה
באופיך, אולם משם לא חזרת וכל מאוויך נדמו, ומעתה
נשארה רק המלה היה, מלה אכזרית, וכשנרצה להזכירך לא
נוכל להתעלם ממנה ותמיד נאמר הוא היה! ואולם מקומך לא
יפקד מתוכנו, וזכרך לא ימוש לעד ונצח ישראל לא ישקר.

אכיבה זכריה

קשה לי להאמין שאני יושב היום לכתוב מילים לזכרו, לזכרו, איזו מלה אכזרית, לזכר זה שאיבד את חייו. ששון שהיה מלא חיים ושופע מרץ, קשה לי להאמין שאכן נהרג ושוב לא נוכח לראותו.

הכרתיו בביה"ס, למעשה בכל ביה"ס לא היה אחד שלא הכירו תודות לעירנותו ושובבתו. ששון היה גער מלא מרץ והתלהבות געורים. בהפסקות תמיד היו מתאספים סביבו התברר ומתכננים תעלולים חדשים ולא פלא שתמיד כשהיה המנהל נתקל במעשה קונדס בכיתה היה מברר קודם כל מה עם ששון, אלא שכל זאת לא בא על חשבון הלימודים והראיה בזמן בחינות הבגרות או ליתר דיוק בכל השנה האחרונה, נתגלה האחראי שבו. ראינו את ששון יושב ודוגר על הלימודים ברצינות שלא כדרכו. מה זה שאלוהו, מספיק לעשות צווק מהלימודים והגיעה העת לקחת הכל ברצינות השיב. זוכר אני כשישבנו יחד על אותו ספסל כיצד תמיד היו המורים גוערים בנו, ואנו שנינו כל אחד בדרכו ממשיכים להמציא תעלולים ולא נרגעים עד שהמורה לא היה מתרגז ברצינות, ואז לומדים בשקט עד סוף השעור, בהפסקה כרגיל משתוללים ושוב נכנסים לשעור וחוזר חלילה.

צד זכות גדול באישיותו של ששון היה יחסו לתנועה ולצבא, אולי בכלל לתנועה החלוצית ולהגשמה. רוב זמנו החופשי הקדיש לתנועה, ראינוהו הולך עם סנדלים, חולצה בחוץ, הופעה של קיבוצניק, תמיד דיבר בחיוב על התנועה, הצבא והמדינה ולפלא היה בעיני שלא התגייס לנח"ל. זוכר אני פעם באחד השעורים כשדיברנו על העתיד שאל אותי, דרך הלצה, איך נשמע לך השם סגן משנה ששון כרמלי, משהשבתי שהסגן אלוף מצלצל יותר השיב, לא אם כבר אז רב אלוף, כן צחקנו הרבה מהנושא אבל אני שהכרתיו גט בצבא יודע עד כמה קרוב היה לקורס קצינים.

אלינו ל"גולני" הגיע לאחר 3 חדשים בצבא כשכל חבריו הלכו לקורס נכ"מ הוא המשיך לעשות טירונות אבל ב"גולני" שם הטירונות 6 חודשים ולא 3 כמו במקומות אחרים, ואף-על-פי-כן לא התיאש ניסה למצוא את הטוב שבהעברה.

את קורס המכ"מ בגולני התחיל כשהבריו, אלו שלא עברו אתו ליחידה, כבר סיימו והיו רבט"ם למרות זאת התגאה ששון בעובדה שהוא בגולני וחבל שלא ניתן לו להמשיך בדרך בה התחיל. זכור לי הלילה השני לבוא ליחידה. באותו לילה יצאנו לתרגיל והמ"מ חיפש חייל ל"הלביש" עליו את מכשיר הקשר הכבד, חיפש ומצא את ששון. יש לך גב רחב התלוצצו החבריה, זה נועד למכשיר מעין זה, וששון סחב ושתק, משך כל התרגיל כשהחברה שסחבו דברים אחרים או גם כאלו שלא סחבו, נאנקו ונאנחו הוא פשוט סחב ושתק. וכשישבו לגנוח וכל אחד "קיטר" עד כמה כבד המשקל שהוא סוחב הביט בהם ששון והמשיך לשתוק. עליך המשקל כנראה לא משפיע, אמרתי לו באותו ערב. לא, אני פשוט מקבל זאת אחרת זה הכל, השיב לי ומאז בכל תרגיל היה תמיד אחד ה"סוחבים" העיקרים ועל אף הכל לא התלונן.

ולבסוף קיפח את חייו בקרב, אחד הקרבות המפוארים של צה"ל ושל "גולני", הקרב על "תל-פאחר". ששון הקריב את חייו בצורה הנעלה ביותר ונפל לצד מפקדו על מזבת המולדת. יהי זכרו ברוך.

ששון — מאז נפלת מתייחד אני עם זכרך. דמותך התמירה כתומר, מבטך מלא שחוק נעורים, הליכותיך הליכות נועם וענוותנות היו כל ישותך. טפחת וגדלת חלום יחד איתי — לכששתחרר מקצבא אמשיך לעבוד וללמוד בשלום ובשלווה, כשם שהיינו רגילים לכך לפני גיוסנו לצבא. אולם הגורל המר רצה כך, והינך ששון נפלת כגיבור בקרב על "תל-פאהר" מוצב האימים ברמה הסורית, ואילו אני נשארתי בודד במערכת אותו חלום.

כרעם ביום בהיר הגיעה אלי הבשורה המרה על נפילתך. לא האמנתי למשמע אוני — היתכן ונפלת? בליבי אמרתי לא יתכן! כי לא פיללתי ולא תיארתי לעצמי האם יתכן ונפלת? בייחוד ששמעתי את הבשורה המרה שנפלת בקרב על ירושלים, אכן לא תיארתי שהינך תילחם בירושלים, כי ידעתי מי נילחם בירושלים, ואכן שעות מעטות חטפתי בשעת הכוונות כדי לצאת מהבסיס ולדעת האם אמת היא כך שששון נפל בקרב, ואכן בבואי לביתך ראיתי דבר שזעזע אותי משפחתך יושבת בשבעה. המום נשארתי למשך דקות מספר, אך הנציאות המרה הוכיחה לי עד מהרה כי אינך עוד. אולם בכל זאת עדיין קשה להאמין שלא נראה אותך יותר. כל רגע אני חושב הנה ששון יבוא.

מדוע תמיד נופלים הטובים, בחירי האומה שבמותם כמו זעקה אילמת המודיעה כי זאת הארץ אותה ישמור וכן תשמר עצמאותינו בארץ בה היו אבותינו, ואתה ששון דמות זכה וטהורה תמיד מחייך, לא מאכזב וגם אם נסית לכזב תמיד חיור מסתורי היה נסוך על פניך. תמיד היית מוכן לעזור לחבריד, לכל קריאה של ידיד היית עונה ומיד חש לרוץ לעזרתו ולתמוך בו, אך למה לא תמכו בך? למה לא עזר לך?

אולם זכור אזכור את אותן השנים היפות והנעימות שבילינו יחד. אם זה היה בביה"ס או בביתך, או כרגיל בטוילים ובמשחקים. שמור ישמר אותו זכרון שכתבת לי עת סימנו לימודינו בכיתה יב'. "אם להתחיל לספר את כל החוויות המשותפות שלנו ודאי שאפשר למלא המון המון דפים (חבל שלא מילאת המון המון דפים...) מספיק אם אזכור את העץ הישכור ב"כרי-דשא", את תקופת לימודנו יחד, ולבסוף את אוהלך, לרגל סיום לימודנו בכיתה השמינית אני מאחל לך "עלה-הצלח" שלך ששון..."

ששון כמה חבל שאינך יכול לראות את השמחה העוברת ביישוב בישראל עקב הנצחונות של צה"ל. אך אחה עם שאר הנופלים על קידוש המולדת, הם הם אשר בגללם זכינו לנצחונות מרהיבים אלו אשר ההיסטוריה הצבאית אינה יודעת ואינה יכולה לספר כדוגמתם. זכית להיות אחד מגואליה של האומה, זכית להיות אחד מטובי בניה, אחד מאלה אשר חרפו נפשם למות מות גיבורים כדי להותיר לנו את החיים.

ההורים השכולים ובני המשפחה אינם יכולים לשכוח את יקירם שנלקח מהם באביב ימיו, כן גם חבריו הרבים. דע לך ששון, כי למרות הכל אתה חי בקרבנו, בתוכנו פנימה, אתה הניצוץ שבתוכנו, שבעזרתו אנו מפלסים לנו נתיב בהיים.

אין מילים שיחארו מכאובי הרב, אך אמשיך ללכת בדרך שהתוינו שנינו עוד מומנים עברו. זכור אזכור את נועם הליכותיך, את האופי הנהדר שהתברכת בו, את החיור הנצחי על שפתיך — ודמותך תשאר לעולמים בליבי וממול עיני, כי פשוט לא יתכן וגם לא יכול אני לשכוח אותך לנצח. יהיה זכרך ברוד.

ששון

אלי, בכתיבת שורות אלו קשה עלי העובדה מלהאמין לה
כי אכן הלכת מבלי שוב. בתדהמה וכאב קבלתי את הידיעה
על נפילתך. דמותך התמירה ופניך המחייכות חרותים עמוק
בלבי. ששון נקטפת בשיא פריחתך כשתוכניות ושאיפות
רבות מצויות במחשבתך, בדרכך לעתיד.

שלוש מידות נעלות היו גלומות באישיותך ששון: לב חם,
נפש עדינה ויושר כנה. ליכך היה חם לכל אדם מעולם לא
העלת רוגז על חבריך והיית לעזר לכולם.

בטוחני, כמה נפלאה הייתה הרגשתך עם תום הקרבות בגדה
בהם השתתפת, לראות מה גדול נצחונינו לו וכינו בזכותכם
חיילים גבורים ונערצים, אשר את חייכם הקרבתם לנו על
מנת שנוכל אנו, לשבת בביטחה בארצנו.

אולם שמחתנו נגדעה ברגע בו נפלת בקרב אדיר בתל-
פאחר, קרב אשר מפקדיך ציינו את עוזך וגבורתך בו מסרת
את נפשך.

דמותך הנעלה מהווה נר שלעולם לא יכבה.

אתי תורגמן

על גיבור שנפל

תחילה בוכים

אחר כך הבכי מתאבן

אחר כך זוכרים דבר אחד ויחיד
את נפילת החבר.

לא אומרים דבר

רק שותקים

יודעים דבר אחד ויחיד

החבר היקר לא ישוב.

אתי תורגמן

ששון! אדם נפלא שהלך מעמנו, דמות יקרה שאזכרה כל חיי הערב רד — מחלקה עייפה מתקרבת לשטח המאפיל אחרי יום אימונים מפרך. אני צועד בשארית כוחותי מתקרבים לחדר-האוכל וממול נראים כששה חברה עומדים — בניהם בולטת דמות גבוהה ומוצקה — ששון! נמלטת קריאה מפי — מה מעשיך כאן? אנו לוחצים ידיים ובינתיים מספר לי ששון שכמה חברה עברו מיחידתם הקודמת לגולני.

ששון היה בחור נפלא. בעל רוח איתנה ועליו וגם העברה זו לא השפיעה עליו כלל. כבר למחרת יצאנו לתרגיל וכשנבחר ששון בשל גבו הרחב ומראהו המוצק כאדם שישא את מכשיר הקשר לאורך כל המסע לא אמר דבר — סחב ושתק ואף עודד את המתקשים בהליכה.

שלושת חודשי שלב ב' של טירונות גולני עברו עליו במהירות וכל אותו זמן היה ששון סבל מחלקתי כמעט-כל דבר ככד שהיה צורך לשאת לצורך תרגילים — ששון היה נבחר כנושא המשא והוא — בלי אף מילת סרוב קיבל הכל ברוח טובה ואף פעם לא שכח לעזור ולעודד את החלשים ממנו.

עם סיום הטירונות נשלחו החברה הטובים לקורס מכ"ים של גולני — כמובן שששון היה בניהם. זה היה קורס קשה וארוך — ואת מסורת הסחיבה המשיך ששון גם בקורס. גם שם סחב את המטענים ומכשירי הקשר וכדרכו בשתיקה. כל החברה באוהל אהבוהו — תמיד היה עוזר לנו בניקוי הנשק — בסידור המיטה והציוד ותמיד הספיק לנקות את המקלעון הכבד שהיה נשקו האישי.

אך לא רק בזאת הצטיין ששון — גם בחיינו הרוחניים תפס ששון מקום נכבד. עוד מבית הספר זוכר אני כיצד תמיד היה פעיל בארגון מסיבות והופעות ובמיוחד בצבא, בתקופת הטירונות הקימו ארבעה חרות צוות בידור של הפלוגה וששון בראשם. שר, מספר בדיחות מתבדח. בקורס מכ"ים אירגנו כמה פעמים ערבי הווי, מסיבות חג וסתם שירה בציבור ותמיד ששון בין המארגנים והיה מגיש קטע שניים של שירה

וסיפור להנאת כל החברה היושבים מסביב וצוחקים בפה מלא.

לאחר הקורס נפרדו במקצת דרכינו — ששון עבר לגדוד אחר של החטיבה אך פעמים רבות היינו נפגשים בירושלים בהופשות השבת ותמיד היה מספר לי שהוא נהנה מעבודתו כמ"כ.

ואז באה המלחמה וחטיבת גולני עלתה עם שחר אור ליום ו' על מוצבי הסורים. הקרב הקשה ביותר נערך בתל-פאחר. רק לאחר שבוע נודע לי על מותו של חברי היקר — הייתי המום מעוצם הכאב — בחור שכה אהבתי-שהיה כה חביב ומאושר נפל במלחמה האכזרית.

אזכור את דמותו כל חיי וכמוני עוד רבים שלעולם לא ישכחו את זכרו של ששון היקר והאהוב על כולם.

אריה לינד

ששון היה מהבולטים בבני כחתו ולא דוקא ביפי תארו ובחגו הרב, אלא יותר בחיות מיוחדת שהיתה בו. בת צחוק חגנית ושובבה היתה נסוכה תמיד על פניו. גער ערני היה ופעלתן. לאחר יום עבודה מלא, היה בא לבית-הספר, מלא מרץ ומוכן ליטול חלק פעיל במהלך השעור. זוכרת אני היטב שכאשר למדה הכתה את מאמרי אחד-העם, הרבה להשתתף בדיון והקשה קושיות.

פעם אחת עם גמר השעור, בעזבי את הכתה, הדביקני ושאלני: המורה, למה בני אדם צוחקים ומהו בכלל תפקידו של הצחוק? שאלה זאת היתה אפינית לו. הוא אהב לצחוק, אך ככל מי שניחן בחוש הומור אמתי, הרבה גם לחשוב.

אף מסירות היתה בו. הוא היה מאלה הדבקים בכל ענין שהם עוסקים בו. תלמידי הכתה חשו שאין עוד כששון המוכן להגן בלהט על האינטרסים של הכתה ולכן בחרוהו לועד.

ועתה בכתבי שורות אלה, עולה דמותו לפני גם כתלמיד ערני ופעיל, וגם כחיל שנחלץ במסירות למשימה שהוטלה עליו כשחיוכו החגני איננו סר מעל פניו, כי החדוה והמסירות היו תכונותיו העיקריות של ששון.

הוא נקטף באבו, אך ימשיך לחיות בלבנו כצעיר שדבק ביפה ובטוב שבחיים.

בתיה מיכלביץ

מורה

מנשרים קלו ומארוזות נברו!

על תלמיד יקר, אשר הכרנהו בכיתות יא' ויב' מדובר בזה. ובמה ניכר הקשר לעם ולעורף, אם לא בשתי המקצועות שהיה לי הזכות להורות תלמיד זה, בתנ"ך ובידיעת הארץ? כאשר הוכעה התקווה שנהיה בשטחים "ההם" המזכרים בתנ"ך — מביע הוא ודאות, כ"שאהיה חיל, נהייה שם" ונבואתו התקיימה.

ובכל זאת, למרות שמחת שחרור השטחים, הרי דובב הלב על ששון יקירנו. משעה שהגיעה הידיעה על אשר נפל חלל כשדה הקרב, שבת משושנו.

צר לי עליך, אחינו ששון, איך נפלו גיבורים?

בנחמת ציון וירושלים, ינוחמו, הוריד, חבריך וידידך!

אפרים בן-אליהו

מורה

הביני אמא

אמא, בשדה הקרב את קולך שמעתי
בינות האש והעשן ראיתיך,
נכספתי אליך, לקרבתיך,
אולם הביני אמא, חייב הייתי להלחם.
ברגע שראיתיך אמאליה, היססתי,
לא ידעתי אם אליך לגשת
ולהסות בין כנפיך
או להמשיך ולהלחם,
אולם רק לרגע היססתי, אמא,
מיד הפנתי ראשי ואת חברי
פצועים ראיתי,
מיד הבנתי, נפרדתי ממך,
התבגרתי.
האמיני אמא, כגבר נלהמתי,
לא עוד ילדך הקט הייתי,
וכשהרגשתי שנפצעתי ועלי ללכת
לזקן הפכתי.
הוי אמא הביני
כשנרדמתי לגצח לא עוד
ילד הייתי, אלא זקן,
הוי אמא.

אביבה זכריה

הוי, כמה קשה לאב, למורה-שמדמים אותו לאב-להעלות
קווים על הבן, על דמותו, על חיוניותו במערכת הענינים
שנקראים חיים.

לא פעם נשאלים אנו-במה נרשם זה או אחר בזכרונו,
מה קנית ממנו לאורך ימים ובמה הוא העשיר אותך לחיך
אתה.

ולא פעם יארע שאתה מהסס, כאילו נסוג מן הקביעה, שמא
לא הודפס עדיין אותו דפוס שמציין אותו, שמא לא הובהרה
עדיין אישיותו במשהו מסוים. והנה ראה, לגבי תלמידי זה
לא היה כל ספק, כל היסוס, כל חיפוש במחשבה-הלא הוא
כולו בחיוכו המאיר, בחיוך הווהר, המחמם, המעביר את עצמו
ואת הסובבים אותו מעל קשיים ותסבוכות, כאילו בא החיוך
וקורץ אליך מתוך טוב-לב ואומר: למה לך להתעצב, בוא
נשכח זאת, הלא העולם מצפה לך ומחיך לקראתך...
והשם-כאילו בקשו מלכתחילה לעצב את דמותו בזה: ששון...
ואכן ששון הפיץ בין הכל, יהי זכרו ברוך בשמו זה.

ג. מלבר

מורה

ששון. השם המסמל שמחה, לא זכית לראות את שמחת הנצחון כי המלחמה נצחה אותך, אך דמותך תהא חקוקה בלבנו לנצח.

קשה לי להאמין שלא אראה אותך לעולם, עד לפני שנה צחקנו יחדיו והנה עכשיו אינך צוחק עוד — המלחמה לקחה אותך אלי קבר.

כל חיך הקצרים היו מאבק.

עברת במסירות ביום ולמדת בערב ועוד מצאת זמן ללכת לתנועה.

אתה ואני היינו חברי תנועה וחברי כיתה. אילקה קראת לי. שרנו ביחד במסיבות, התייעצתי עמך בהרבה דברים ותמיד גילית התנהגות בוגרת מלאת אהבה והבנה.

בבית הספר היית מנהיג החברים, חברמן ועליו, אך עם זאת רציני ועצוב. הרבה רצית להשיג בחיים. זמן הלימודים עבר ובעצב וחשש נפרדת מכולנו. הנה אתה טוראי, רב"ט, משתתף בקורס מכ"ם ואתה כבר סמל.

מה היית מאושר עם הדרגה החדשה רצית להראותה לכולם, אך לא היתה הודמנות — המלחמה האכזרית קטפה אותך באביב ימך.

נאבקת עד הסוף, בלי להרתע מכשלונות וסכנות, כל חיך היו שאיפה לנעלה ולמשובח. התכוננת להשלים את בחינות הבגרות בסיום שרותך וללכת לאוניברסיטה ולא זכית להגשים מטרתך, אבל הגעת לבגרות נפשית ורוחנית בעל כורחך.

מה עצוב שלא הצלחת לראות את פירות עמלך. קשה להאמין שאחד הקרוב כל כך אל הלב רחוק כל כך מן החיים.

אמרתי ששון יגיע רחוק ובאמת הלכת רחוק רחוק.

לא אשכח אותך לעולם, דמותך וצחוקך חקוקים בלבי תמיד.

יהיו שורות אלה מצבה צנועה מן הלב לזכר חיך הקצרים.

יהא זכרך ברוך.

אילנה ריוויז

ששון ז"ל

הנה הוא ניצב מולנו בכל מקום בו מביטות עינינו. הוא הגבוה, השחום מתולתל השער, צבע עיניו חום.

בעיניו תמיד נשקפת עליצות פניו כמעט ולא עוטות עצבות, בת צחוק על שפתיו באופן קבע יושבת ובישנות בו לגמרי לא ניכרת.

כך אמרנו עד היום היום בו יצא להגן וללחום "אל חשש חבריה, להת" כך אמר כך אמר, אך לא חזר.

הן לא הלכת מבלי לשוב הנוכל להמשיך מבלי חיוכך, חיך של עזר זכור הן לא נפרדנו כיאות חייכת ואמרת "חכו הן אשוב".

ועתה אכן הלכת, הלכת מבלי שוב אך דמותך מלבנו לעד לא תמוש. דע היית, ידיד וחבר לכל מדוע הוי מדוע הלכת גם אתה מבלי חזור.

יום אחד מגיע לצריף "מחנות-פולים" "גבר" נאה וגבוה הגראה מבוגר מכפי גילו, ומצטרף לחוג "רביים". כבר בתחילה התאקלם והיה לאחד משלנו. כבר בשבוע השני, בליל שבת, הכרתי את ששון והיינו לחברים בלב ובנפש. לכל מקום היינו יוצאים יחד: אם לטיולים ואם למסעות. אם ששון לא יוצא, מדוע אני אצא, הלא ששון איננו. ככה קנינו לנו שם בתנועה של צמד חמד והשמות ששון וצביקה היו הולכים ביחד ולא מופרדים. כל הפרעה קטנה ותגרה אחד מהשניים היה סובל, כי מי אם לא ששון או צביקה עשה זאת?

ששון היה מראה תמיד את כוחו בהתערבות הווקא על מילק-שיק. יש והיה מרויח (וזה היה בדרך-כלל) ולפעמים גם הפסיד, אבל השיא היה בקבוצ "רביבים" שבנגב שם היה לנו מחנה עבודה.

ל"רביבים" הגענו מ"גבעת השלשה" שם התקיים כנס מחזור. ל"גבעת השלשה" הגענו עם מאירקה המדריך. ששון מבחין פתאם בכורת דבורים, אבל מכיוון שאינו יכול להניח לדבורים, הוא לוקח אבן ומשליך אותה על הכורת ואו פורצות מאות דבורים ומתחילות לעקוץ מכל הבא ליד. אבל ששון וצביקה כבר אינם, אלא נמצאים ליד הירקון ומסתכלים על נהר הירקון בורמתו ודגים דגים בעיניהם ומהעבר השני עולות הצעקות עד לב השמים.

ולאחר שנגמור את העבודה, נהיה חופשיים למשך כל היום. ישר קפצנו על המציאה. כאשר הגענו ללול חשכו עינינו. העבודה ה"קלה" הייתה להוציא את כל הזבל שהיה בלול שהתנשא לגובה של חצי מטר. בלית ברירה התחלנו בעבודה ופתאום... יש הודמנות להתפרפר מזה, מגיעים שני חברים חדשים מירושלים. ששון רץ למאירקה ואומר כי שני החדשים מעונינים לעשות עבודה זאת. מאירקה מאמין כמובן, אבל פתאם מגיעים בריצה שני החדשים למאירקה ואומרים כי הם לא רוצים לעבוד עבודה זאת ובכלל לא היו מעונינים. כמובן שמאירקה כועס ומוהיר אותנו, ובלית ברירה חוזרים אנחנו לעבודה זאת וגומרים אותה לאחר שלושה ימים במקום יום חצי כמקובל.

אני התגיסתי לצה"ל שלושה חדשים לפני ששון, חשבנו להתגיס יחד, אבל...

לאחר הכנס יצאו כל החוגים מכל קצות הארץ למחנות עבודה וחוג "רביים" בתוכם אל קבוצ "רביבים", כאמור. ההתאקלמות ב"רביבים" לא ארכה זמן רב וכבר ביום הראשון הולכים לבדוק מה מצב האופניים בקבוצ ומתחילים לסייר אתם בכל השטח ולאחר מכן מחזירים אותם ללא ונטילים. בבוקר השכמה ב-4.30, אבל ששון וצביקה מאחרים לישון עד השעה 5.00 לאחר שמאירקה וצבי המדריכים מעירים אותנו שנית ומורידים מעלינו את השמיכות. היציאה לעבודה נעשית על גבי פלטפורמה המובילה אותנו למטעי היתים של המשק. אבל אנחנו מחפשים את העבודה הקלה ביותר ופתאם מגיעים מאירקה ועוד חבר משק ושואלים אותנו אם ברצוננו לעשות עבודה קטנה בלול

ששון הוכיח את עצמו בצבא יותר מבכל מקום אחר. בכל רגע שיכול היה לעזור, עזר. בכל פעם שיכול היה להוכיח את עצמו הן מבחינה חברתית והן משמעתית, היה הראשון והמצטיין. הוא גמר טירונות ונכנס לקורס מכ"ים, לאחר חודש וחצי העבירו את קורס המכ"ים לגולני, וכאן מצא ששון את סיפוקו הנפשי ואת חיי החברה להם היה רגיל. כך סיים את קורס המקלענים והיה לאחד המקלענים הטובים בפלוגה, וכאשר בא הביתה היה ששון לכבוד להוריו הזקנים. ביום העצמאות 1967 סיים ששון את קורס מכ"ים ואן, לאחר יום העצמאות החלה הכוננות הגדולה ואחרי-כך המג'חמר שממנה לא חזר ששון עוד.

ששון! בכל פעם שאני נזכר בך, וכאשר אני פוגש מישהו הדומה לך נדמה לי שאתה אתי ולצידי ועוד יחזרו הימים בהם היינו יחד. אבל בתוך תוכי אני יודע שימים אלה לא יחזרו, אבל אני רוצה להאמין בכך.

קול ברמה נשמע

קול ברמה נשמע
הרי גולן הילילו
ובכי חרמון בקע
שלגיו דמעה הזילו

כי באדמתם נספג
דם גבורים — כפליים
לנוכח עיניהם נפל
ששון בן ירושלים

סבאלה חרמון הליט
בידו על שתי עיניו
פנה דרומה והביט
לירושלים של זהב.

הרכינה עיר-ציון ראשה
אבלו או מגדליה
„הו בני! בצער לחשה
קדרו גם חומותיה.

זכרה את ששון השוכב
על ספסל הלימודים
ב„תנועה“, בין חבריו
בגדנ"ע ובמדים.

ידעו אבני הבירה
כי הם המעין הרב
ממנו שאבו גבורה
ששון ורעיו לקרב.

הב אשר נסכו איל
בגיבורי תש"ח

מהם ינק עוזו — חיל מלוחמי תשכ"ח.

דן בן-אהרן

לזכר

הכר שנפל בקרב

ששון קרקוקלי שנפל בקרב על הרמה כ"ט.9.67.

"אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים
ובדרך חטאים לא עמד ובמושב ליצים לא ישב"
"... והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו
יתן בעתו ועלהו לא יובל..."

כזה היה ששון!

ששון! הלכת לבלי שוב. ים רגש, עולם דמם, חמה זרחה,
הכל חלף הכל נישא, היאך? ששון, טרם עכלנו את גודל
האסון שפקדנו. ממאנים אנו לחשוב ולהאמין ששוב אינך
אתנו עוד, ששוב לא נראה אותך לעולמי עד.
שוב לא ימלא חלל האויר בהופעתך המרשימה, שוב לא
יאזינו חבריך למרגליות פיד.

שמך ששון, מזכיר לנו שירה יגונה, שירת חיים שנדמה,
שירת לוחם שנגדע באבו. שמך, מזכיר לנו נדיבות וצניעות,
אהבת הזולת, דאגה, גבורה ומעל לכל מסירות: מסירותו של
לוחם למען מולדתו.

ששון דע, אלה שהיכירוך חבר יקר וכנה הלך מעמהם. זבורני
באותה תקופה עת למדנו, עוד בטרם הקדשת חייד על מזבח
המולדת היתה. כל פגישה אתך מרנינה נפש מלאה חיות
והרהורים יפים על עולם שכולו טוהר וחדות חיים.

אישיותך הוותה של מות צרופה. זכורני עוד ביום שבאת
לבית הספר עם מדי הצבא ובקשת אך למסור ד"ש למנהלנו
אך הנ"ל זמנו דחק עליו, הוא לא הספיק לראותך. הוא לא
שער מה טומן לך הגורל.

האמן לי ששון עד עצם היום הזה לבו כואב עליו. עד היום
עומד הוא תוהה ואומר למה? מדוע? מדוע לא ראיתיו.
ששון! נכון, רק זכרונות יפים נותרו לנו ממך אך הם ימלאו
את החלל הריק שנוצר בלב ואותו נשא עד סוף ימינו.
תהה נשמתיך צרורה בצרור החיים לעד.

חברך לנצח נצחים

מאיר לוי

בוגר מחזור תשכ"ה

ששון קרקוקלי

ז"ל